

Pia Zinn Ohrt

Lektor

Frederiksberg Gymnasium

zinnohrt@image.dk

Sprogressourcer

I mange af vore gymnasie- (og hf-) klasser – især klasser med mange tosprogede – har vi elever, der har kendskab til sprog, som kun sjældent kommer op til overfladen og bliver brugt. Det er synd, for det vil både være en chance for at gøre eleverne mere sprogligt bevidste selv, og samtidig vil det kunne styrke de pågældende elevers identitet, idet de får mulighed for at delagtiggøre kammeraterne i deres baggrund.

Jeg mener, det vil være oplagt at bruge denne skjulte ressource i arbejdet med Almen Sprogforståelse. Som udgangspunkt kan man lave en individuel sprogprofil af eleverne i den enkelte klasse. Til dette kan nedenstående skema anvendes.

Skemaet kopieres og udleveres til alle elever i klassen. Eleverne skriver i spalten til venstre alle de sprog, de har kendskab til på et eller andet niveau. Det kan være at skrive, at tale, at forstå eller at læse noget, blot de kan én af delene på et sprog, skal det skrives med. I de næste fire kolonner angiver de, på hvilket niveau de mener, de kender hvert enkelt sprog.

INDIVIDUEL SPROGPROFIL

Navn: _____

Klasse: _____

Hvilke(t) land(e) stammer din familie fra? _____

Hvilke sprog har du kendskab til, og hvad kan du på det pågældende sprog? Skriv det eller de sprog, du taler som modersmål og derudover alle de sprog, hvor du kan bare én af delene. Angiv derefter på hvilket niveau, du kan forstå, formulere dig mundtligt, læse eller skrive hvert af de angivne sprog.

SPROG	FORSTÅ SPROG	FORMULERE SIG MUNDTLIGT	LÆSE	FORMULERE SIG SKRIFTLIGT
Angiv, hvilke sprog, du taler og/eller forstår	1: slet ikke 2: elementært niveau 3: mellemniveau 4: avanceret niveau	1: slet ikke 2: elementært niveau 3: mellemniveau 4: avanceret niveau	1: slet ikke 2: elementært niveau 3: mellemniveau 4: avanceret niveau	1: slet ikke 2: elementært niveau 3: mellemniveau 4: avanceret niveau

Læreren indsamler skemaerne og laver derefter en samlet oversigt over, hvor mange og hvilke sprog, der er repræsenteret i klassen. Hvis man skal arbejde videre med ressourcerne, er det en god idé kun at medtage de sprog, som eleverne har et kendskab til på mellemniveau eller avanceret niveau. Et sådant skema kunne se sådan ud:

Skole:

Klasse:

Sprog	Antal elever, der har kendskab til sproget	Forstå sproget og formulere sig mundtligt	Læse	Skrive
Arabisk	2	2		
Dansk	28	28	28	28
Engelsk (bl.a. britisk)	28	28	28	28
Farsi	4	4	3	2
Fransk	7	5	7	3
Hebraisk	1			
Italiensk	11	1	1	1
Latin	2			
Mandarin	1	1	1	
Norsk	15	13	15	2
Punjabi	2		2	
Spansk	3	1	2	
Tyrkisk	3	3	3	3
Tysk	8	8	8	5

Idéer til videre arbejde

Her følger en række forslag til, hvordan man kan arbejde med elevernes sproglige ressourcer.

1. Sproglig etnografi

Klassen inddeles i grupper efter hvilke sprog, de har kendskab til. Hver gruppe skriver et par linier på deres sprog. Derefter oversætter de "teksten" og forklarer, hvad de enkelte ord betyder. Opgaven går herefter ud på at finde ud af, hvordan sproget er bygget op, og hvilket system der er i det. Til sidst prøver klassen at klassificere sprogene i grupper for at finde ud af, hvilke sprog der er indoeuropæiske, ikke-indoeuropæiske, samt hvilke der er latinske, slaviske, germanske osv.

2. Nyt sprog i klassen

Eleverne kan prøve at udvikle deres eget sprog i klassen. Først skal de afgøre, hvilke grammatiske fænomener de vil inkludere i sproget, hvilken morfologi og hvilken fonetik, sproget skal have. Skal sproget for eksempel indeholde kasus eller præpositioner? Skal der være kongruens? Hvordan skal reglerne være? Skal der være foranstillet eller efterstillet artikel? Hvilken morfologi skal der anvendes for at angive nutid, datid, før nutid? Skal der være specielle regler for ordstilling? Her kan eleverne

trække på deres viden fra de forskellige sprog, der er i klassen, eller som de kender til. Aktiviteten kan evt. laves efter en indledende aktivitet om sproglig etnografi (se pkt. 1). Herefter vælger eleverne en tekst, som de prøver at oversætte til deres eget sprog. De skal sammen udvikle et ordforråd, så det dækker teksten, og derefter skal de enkelte grupper nå frem til en oversættelse, der er i overensstemmelse med de aftalte grammatiske regler. Grupperne sammenligner deres oversættelser og vurderer/diskuterer rigtigheden af dem.

Eleverne kan også i gruppen lave deres egne små tekster, som andre grupper skal oversætte til dansk. Det kan være nødvendigt, at forfattergruppen ledsager deres tekst med oversættelse af de nye gloser, den har været nødt til at opfinde. De andre grupper skal så bl.a. tage stilling til, om ordene fonetisk er i overensstemmelse med de vedtagne fonetiske regler.

Eleverne kan prøve at udvikle små samtaler på det nye sprog: "Hej, hvordan går det?", "Fint/godt/OK", "Har du læst lektier til i dag?" osv.

3. Idiomatiske udtryk

Elever med dansk baggrund forklarer så præcist som muligt, hvad hvert enkelt udtryk betyder. Dette skrives ned. Derefter forklarer de tosprogede elever, hvordan den tilsvarende tanke udtrykkes på deres modersmål. Dette skrives også ned. Udtrykkene slås nu op i ordbøgerne, og man finder ud af, hvad udtrykkene svarer til på engelsk, tysk, fransk, italiensk, spansk, tyrkisk – så mange man har lyst til at medtage. Til sidst beskrives baggrunden for forskelle og ligheder i billedsproget.

Forslag til mulige udtryk:

- den tid, den sorg
- fyret på gråt papir
- få én ned med nakken
- få kam til sit hår
- give sit besyv med
- gå fra snøvsen
- gå med livrem og seler
- gå til makronerne
- have sommerfugle i maven
- hænge i en klokkestreng
- kigge i vejviseren efter noget
- ligge nogen til byrde
- ligge på maven for nogen
- skyde en hvid pind efter noget
- skyde papegøjen
- skære alle over en kam
- slå to fluer med ét smæk
- sætte det lange ben foran

- tage benene på nakken
- være i sit es

4. Kulturel baggrund/Etnografi

Dette er et lidt længerevarende projekt. Eleverne arbejder med hver deres kulturelle baggrund og forbereder sig på at skulle præsentere den for de andre i klassen. Alle elever får – uanset baggrund – følgende opgave:

Lav et interview med hver af dine 4 bedsteforældre. Forsøg i vidt omfang at gå direkte til kilden. Lever vedkommende ikke mere, eller er det umuligt at få kontakt, interview da dine forældre og bed dem om at fortælle om vedkommende. Undersøg følgende fire områder:

- Hvor er han/hun født?
- Hvilken skolegang har han/hun haft?
- Hvilken faglig uddannelse har han/hun taget?
- Hvad har hans/hendes hovederhverv været igennem livet?

Lav derefter et interview med dine forældre, og stil de samme spørgsmål til dem. Slut af med at fortælle, hvor du selv er født, og hvor du har gået i skole indtil nu. Interviewene kan afleveres som en skriftlig opgave og derefter præsenteres for klassen med inddragelse af geografiske kort og andet billedmateriale, evt. via power-point.